

Färden mot en fossilfri kyrka

SKKF:s Rikskonferens, 22 maj 2018

VAD MENAR VI MED HÅLLBARHET?

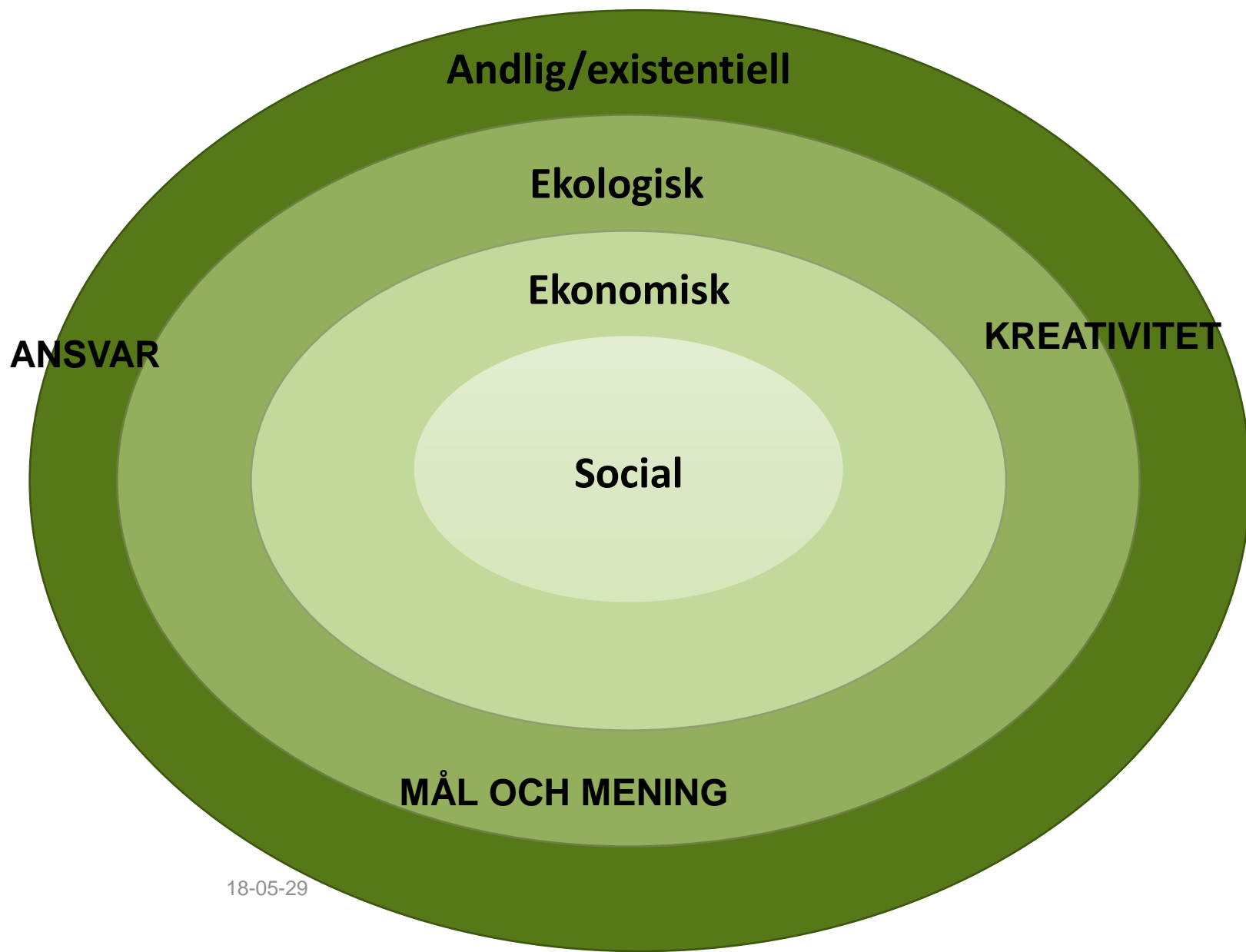

FN:s definition

Hållbar utveckling handlar
om att tillfredsställa
dagens behov utan att
äventyra kommande
generationers möjligheter
att tillfredsställa sina

”

Ur: Vår gemensamma framtid (1989)

18-05-29

Människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken

Kvinnorna vid gravstenen

16

När sabbaten var över och Salome välldes och andra kvinnorna som hade följt Jesus från Nazaret såg att gravstenen var borttagen och kvinnorna gick in i gravkammaren. Och de såg inget där. Men när de gick ut för att köpa kryddor blev de förvånade över att gravstenen var borttagen. När de gick tillbaka till gravkammaren såg de en ängel som satt på stenen. Ängeln sade till dem: "Var inte rädda, jag vet att ni söker Jesus som dog för oss. Han är inte här, för han är uppstått. Gå och berätta för honom och för alla andra." När kvinnorna gick tillbaka till sina hem blev de mycket förvånade över vad de hade sett och gjort. De gick till sina hem och berättade för andra vad de hade sett och gjort. Men de blev inte trogna på vad kvinnorna berättade för dem. Men när Jesus kom tillbaka till Nazaret såg han dem och berättade för dem vad de hade gjort och vad han hade gjort för dem. De blev mycket förvånade över vad han hade gjort för dem. Men när Jesus kom tillbaka till Nazaret såg han dem och berättade för dem vad de hade gjort och vad han hade gjort för dem. De blev mycket förvånade över vad han hade gjort för dem.

SVENSKA KYRKANS MILJÖANSVAR

Kyrkans uppgift
är att stå på de
utsattas sida

2016-05-29

Förvaltarens tanken nyanseras

Skapad med-skapare

Begreppet fångar vår mänskliga dubbelhet. Vi är skapade, beroende, begränsade, förgängliga, små. Och vi är kreativa, både i vårt skapande och i vårt förstörande, uppfinningsrika i våra ständiga försök att tänja våra gränser och att, drivna av vår inneboende nyfikenhet, gå över gränsen mellan det som är för handen (det immanenta) och det som ligger därbortom (det transcendentia).

Ur Ett biskopsbrev om klimatet, 2014

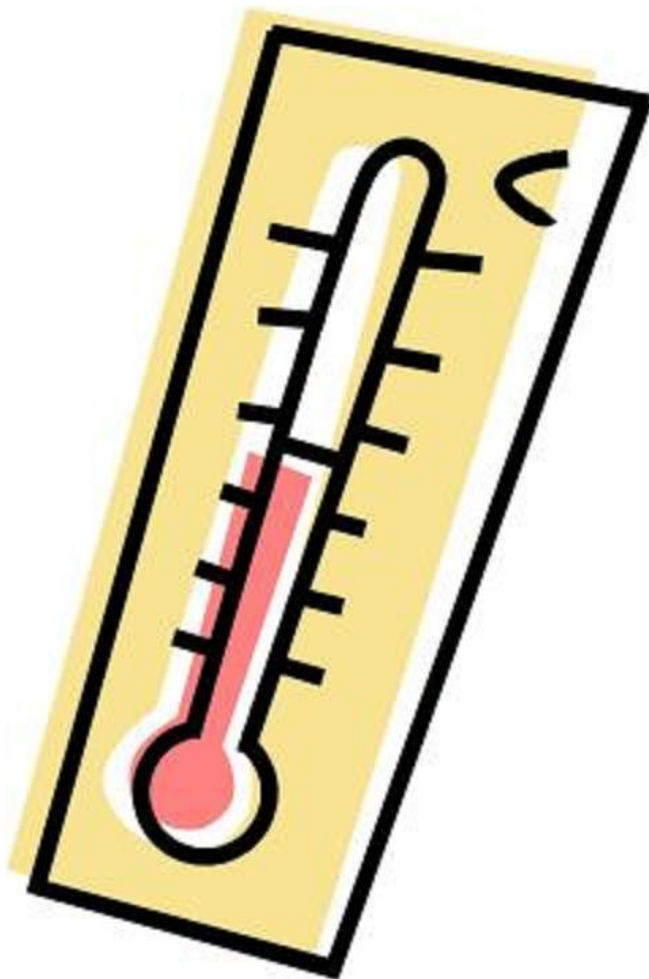

Miljörättvisa

- Miljö- och klimatfrågorna handlar i grunden om fördelning av resurser.
- Länder med större kapacitet ska gå före.
- Stöd ska ges till dem som lever i utsatthet.

Var befinner vi oss?

- 5-6 Stora delar av Antarktis is smälter
- 3 - 4 Amazonas kollapsar och Grönland smälter
- 2 Parisavtalets bortre gräns
- 1.5 Parisavtalets önskemål
- 1 **HÄR ÄR VI NU** – havet tar upp 93% av utsläppen.
- 0 Utgångspunkt "förindustriell tid"

Vad gör vi när vi står inför ett hot?

Maria Miesenberger's *Human Ostrich*
Bild: Bengt Oberger

Kraftfull mobilisering

”Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland”

- Ny klimatlag i kraft den 1 jan 2018
- 100% förnybart energisystem 2040
- FOSSIL ENERGI KOMMER BLI DYR

13

2018-05-29

Sverige är i framkant på vissa områden, men inte på andra...

Världen samlar kring FN:s globala mål för hållbar utveckling

Vilken roll blir Svenska kyrkans?

HUR PÅVERKAR SVENSKA KYRKAN MILJÖN?

Stora möjligheter, betydande fotavtryck

- Miljöfrågorna närvarande i gudstjänstliv och församlingsarbete.
- De påverkar det internationella utvecklingsarbetet och arbetet med humanitärt bistånd.
- En av landets största fastighetsägare.
- Stort finansiellt kapital (28 mrd) & betydande inköpare (9 mrd).
- Stiften stor förvaltare av skog (nr 5) och mark (nr 1).
- Unika biologiska miljöer.

Kyrkogårdsförvaltningen

- Energianvändning
- Biologisk mångfald
- Resursanvändning/materialval

STÖD FRÅN NATIONELL NIVÅ

Fokusområden

- Fastigheter – Gemensamt Ansvar
- Hållbara inköp
- IT
- Miljödiplomering

- Utveckling av intranätssidor
- Kunskapsuppbyggnad

- Ökad samverkan med stiftet
- Insamling av energidata som start

ENERGIANVÄNDNINGEN

Total energianvändning

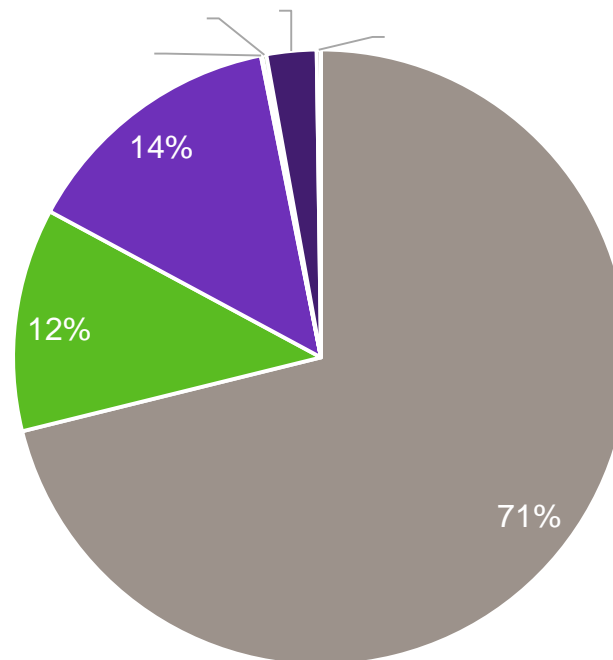
Ca 540 GWh = ca 0,54 TWh

- Krematorierna står för en mindre del av klimatavtrycket men all fossil energi ska bort.

Totala utsläpp för energi: 68 500 ton CO₂e*

Jmfr:
85 000 bilresor t/r
Ystad-Haparanda

20 000 t/r-resor till
Thailand

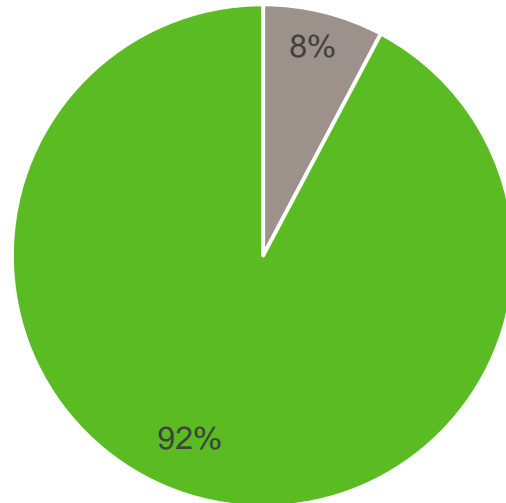
■ El (totalt) ■ Fjärrvärme ■ Eldningsolja ■ Bioolja ■ Pellets ■ Naturgas ■ Gasol ■ Egenproducerad

*inkl. uppskattade utsläpp från de ca 4% som inte svarat på enkäten

Olja, naturgas och gasol

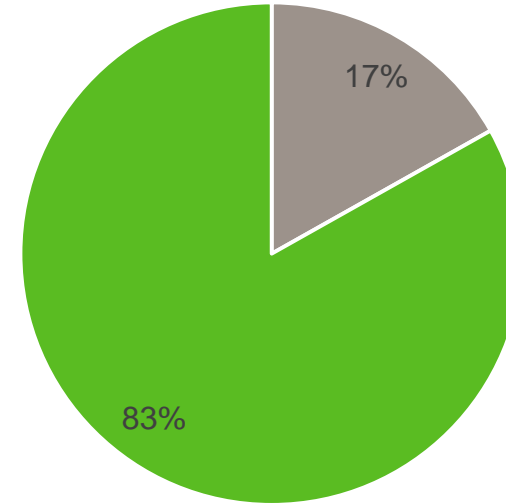
8 % av energin och 17 % av utsläppen

Andel av energianvändning

■ Eldningsolja, naturgas, gasol   ■ Övriga energislag
Ca 40 GWh   Ca 480 GWh

Andel av CO_{2e}-utsläpp

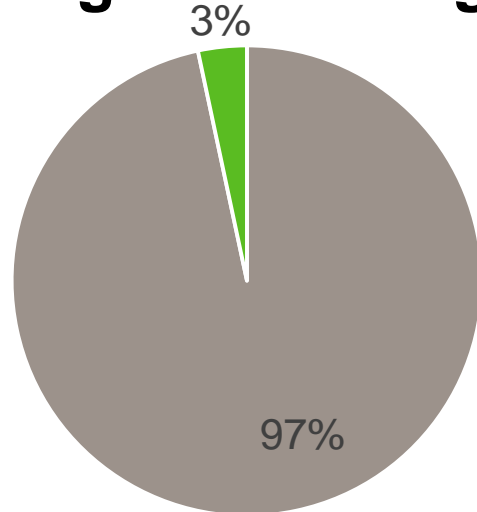
■ Eldningsolja, naturgas, gasol   ■ Övriga energislag
Ca 11 100 ton   Ca 54 800 ton

Krematorierna

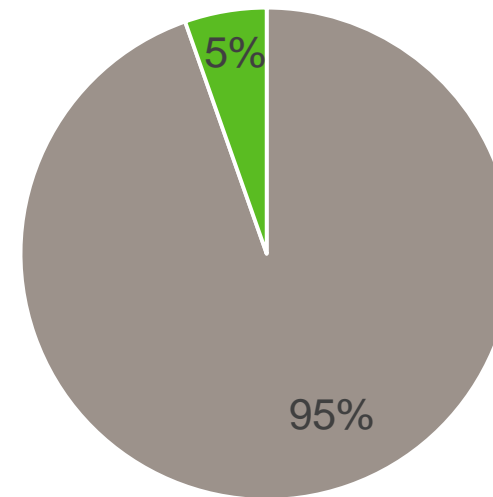
3% av energin och 5% av utsläppen

Energianvändning

■ Övrig energi   ■ Krematorier
Ca 503 GWh   Ca 17 GWh

CO_{2e}-utsläpp

■ Övrig energi   ■ Krematorier
Ca 62400 ton CO_{2e}   Ca 3500 ton CO_{2e}

Hur kan man ta ansvar för de utsläpp man ännu inte lyckats bli av med?

FAIRTRADE CARBON CREDITS™

Gold Standard's expertise in climate security and sustainable development and Fairtrade's strength in producer empowerment, together support vulnerable rural communities in their fight against climate change.

Gold Standard

FÖRNYBAR ENERGI

Egen produktion eller direktinvesteringar

20 GWh

Sol, vind och vatten

774 villor

FÖRNYBAR ENERGI på PLT-mark

707 GWh

Vind- och vattenkraft

28 300 villor

ANNAN RESURSANVÄNDNING

Ramavtal för att bidra till god hushållning med resurser

- Elavtal – Bra Miljöval
- KVD (plattform för försäljning av fordon och maskiner)
- Ramirent och Cramo (uthyrning av maskiner och verktyg)
- Drivmedel: Alternativ till bensin och diesel: EcoPar och alkylatbensin.

Mer information på [intranätet](#)

BIOLOGISK MÅNGFALD OCH HOTADE ARTER

Unika miljöer

- Ökad fokus på biologisk mångfald
- Gröna infrastrukturer
- En fråga med koppling till klimatförändringarna
- Möjligheter att koppla till annan verksamhet och sociala/andliga värden.

VÄGEN TILL EN FOSSILFRI KYRKA

TACK FÖR ER TID